

ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ
ҒЫЛЫМИ-ТІЛ БІЛІМ
УНИВЕРСИТЕТІ

ТЫВА ГУМАНИТАРЛЫҚ
ЗЕРТТЕУЛЕР ИНСТИТУТЫ

КИМЭП УНИВЕРСИТЕТІ

ТАРАЗ ІННОВАЦИЯЛЫҚ-
ГУМАНИТАРЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**«ТҮРКІ ӘЛЕМІ: ТІЛ, ТАРИХ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ»
атты халықаралық ғылыми-теориялық конференцияның**

МАТЕРИАЛДАРЫ

3-4 шілде, 2014 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-теоретической конференции
«ТЮРКСКИЙ МИР: ЯЗЫК, ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА»

3-4 июля, 2014 г.

MATERIALS OF

international scientific-theoretical conference
**«TURKIC WORLD: LANGUAGE, HISTORY AND
CULTURE»**

July 3th and 4th, 2014

Молгаждаров Қ.К.	Оғыз-кыпшақ тілінде қолданылған көмекші етістіктер
Мамырбекова Г.А.	Совершенство воспитательной работы куратора-эдвайзера по развитию профессиональных компетенций.....
Махметова Д.М.	Концепт «пастух»: путь от реальности к научной идее
Мауова М.	Структурно-семантические особенности слогана рекламного текста
Нарынбаева Б.Б.	Компаративный параметр фразеологизмов (на материале французского и кыргызского языков)
Парманова Ұ.И.	Қостілділік жағдайындағы дискурс мәселесі
Таусогарова А.Қ.	Қақтығысты мәтіндердің прагматикалық сипаты
Тореханова Б., Карагойшиева Д.А.	Соматизмдік мақал-мәтелдердің салғастырмалы талдауы (неміс, қазақ және орыс тілдері материалдары бойынша)
Тологонова А.Т.	Особенности цветообозначений в китайском языке)
Самигулина Ф.Г.	Семиотика и прагматика дискурса: проблема интерпретации смысла
Уматова Ж.М., Мукапова З.А.	Теоретико-методологическая основа исследования концепта <i>душа/жан</i>
Шыныбекова А.К.	А. Байтұрсынов ұсынған терминдердің табиғаты туралы

ИСТОРИЯ, АРХЕОЛОГИЯ И ЭТНОЛОГИЯ

Гезалова Н.Р.	Современная историография государства Надир Шаха Афшара
Кальин А.Б.	Различия между репатриантами по странам исхода (на примере республик Средней Азии и России)
Омарбеков Т., Хабилжапова Г.	Қошпеліліктің шығуына (генезисіне) көзқарас
Голикова Т.А.	Объединение народов: размышление Алтайцев о прошлых и будущих этнических процессах
Нібраева Ж.К.	Формирование языка политики казахов (на материале казахских поэтических памятниках (XVIII – XIX вв.))
Қортабаева Г., Қайырғали Л.	Тарихи морфология: нәлдік тұлғаны көне ескерткіштер тілімен байланыстыра оқыту...
Мезенцева Я.	Современная языковая ситуация в Восточно-Казахстанской области и Шемонаихинском районе

ЯЗЫК И КУЛЬТУРА

Abdramanova S.A.	Processing English idioms with body part components by bilingual students with intermediate level of English
Алтынбекова О.Б.	Развитие интернационализации высшего образования в Республике Казахстан.....
Деммухаметова Э.Н.	Образная лексика как отражение менталитета народа
Аргынтаззина Ш.	

1. Алефиренко Н.Ф. Поэтическая энергия слова. Синергетика языка, сознания и культ. *Academia*, 2002. – 394 с.
2. Шабельников В.К. Психология души: учеб. пособие для студ. психол. фак. высш. учеб. заведений. Издательский центр «Академия», 2003. – 240 с.
3. Яковенко Е.Б. Сердце, душа, дух в английской и немецкой языковых картинах (реконструкции концептов) // *Логический анализ языка. Образ человека в культуре и языке* / Н.Д. Арутюнова, И.Б. Левонтина. – М.: Индрик, 1999. – С. 20-31.
4. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурные аспекты. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.
5. Соловьев В.М. Тайны русской души. Вопросы. Ответы. Версии. – Книга для чтения национальном характере для изучающих русский язык как иностранный. – М.: Рус. яз. курсы, 2001. – 144 с.
6. Алиса А. Бейли Душа и ее механизмы. Проблема психологии / пер. с англ. – М., 1995. – 144 с.
7. Акатай С. Древние культы и традиционная культура казахского народа: монография. КазНИИКИ, 2001. – 363 с.
8. Колесов В.В. Жизнь происходит от слова... – СПб.: Златоуст, 1999. – 368 с.
9. Бурнос В.И. Соотношение концептов «душа», «дух», «ум», «mind», «soul», «spirit» ментальность. Вып. 1: Текст и концепт / под ред. проф. В.В. Колесова. – СПб.: Политехника, 2004. – 145 с.
10. Абай Книга слов. Поэмы / пер. с каз. К. Серикбаевой, Р. Сейсенбаева. – Алматы: ЕЛ, 1993.
11. Философский энциклопедический словарь. – М.: Инфа-М, 1997. – 574 с.
12. Шапарь В.Б. Словарь практического психолога. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Харьков 2004. – 734 с.
13. Лосев А.Ф. История античной эстетики (ранняя классика). – М.: Высшая школа, 1963. – 5 т.
14. Маслова В.А. Лингвокультурология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.

А. БАЙТҰРСЫНҰЛЫ ҰСЫНҒАН ТЕРМИНДЕРДІҢ ТАБИҒАТЫ ТУРАЛЫ

Шыныб.

(эл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Алматы, Қ)

Тірек сөздер: тілтаным, термин, терминжасам, өміршеңдік

Ахмет Байтұрсынұлы – ағартушы, қазақ рухани-мәдени тарихының көрнекті өкілі педагог, тілші, әдіскер, аудармашы, ақын қазақ тілі мен әдебиеті теориясының негізін салушы. Байтұрсынұлы тілтанымдық ғылыми мұрасы – тарихи талаптарға сәйкес әр қырынан қарас келеді. Ғалымның ғылыми, ғылыми-оқыту еңбектерінің жазылуында ғылымды жекелеуге, б ұлтқа тән құбылыс деп қарастыруға болмайтынын басты назарда ұстағанын көреміз.

Лингвист-ғалымдар Вильгельм фон Гумбольд, Фердинанд де Соссюр, Л.В. Щерба қ терминдер қатарына енгізген *erdon* – *energeja* – тіл және тілдесім ұғымдарын А. Байтұ тіл, сөйлеу, сөйлесу, тілдесім деп қалыптастырғанымен олардың тегі жақын болса да қолдан алшақ ұғымдар екенін дәлелдеді. XX ғасырдың басында қолданыла бастаған тілдік те прагматикалық деңгейде күрделі тұлға болып келді, бұның өзі терминжасамның қысқалық т сай емес.

Қысқалық әрі дәлдік тұрғысынан алғанда А. Байтұрсынұлы қазақ терминологиясын салушы (родоначальник), негізін қалаушы (основоположник), көшбасшы (лидер). А. Байтұ терминжасамдық еңбегінде екі түрлі бағытты көрсете отырып, терминжасамның жолдары қорсеткен. Термин – ұғымды атайтын сөзден жасалады, яғни ол ұғым атауы, зағты атайтын тұрады. Термин – жалпылама (абстрактылы) ойлау қабілетінің ұғымдық сипатқа ие б туындайды.

А. Байтұрсынұлы метагіл, метагілдесім, объект тіл, дериватология терминдерін қолдан тілтанымдық тұрғыдан әлемдік тәжірибеге қажетті талаптарды қолдана отырып терминжа теорияны қалыптастырады, имплициттік түрде ұғымдарды атап өтпей-ақ теорияға енгізіп, пра қолданған.